

Orimattilan kunta, kaavoitus
kirjaamo@orimattila.fi

Viite: Lausuntopyyntö 8.8.2023**Asia: Pakaan aurinkovoimahanke, suunnitelutarveratkaisun ja rakennusluvan haku, Orimattila**

Neoen Renewables Finland Oy kehittää aurinkovoimalaa Orimattilan Pakaan alueelle, lähelle Uusikartanoa noin 6 kilometrin päähän Orimattilan keskustaaajamasta. Voimala on nimellisteholtaan noin 100 MWp. Hankealue on noin 170 hehtaaria ja koostuu 8 kiinteistöstä. Voimalalaitos koostuu sähköasemasta, noin 30 000 aurinkopaneelista ja 15 muuntamosta. Voimala-alueelle rakennetaan lisäksi päällystämättömiä teitä alueen ja rakenteiden huoltamista varten. Voimala liitetään hankealueen koillispuolella sitä sivuvaan 110 kV:n siirtolinjaan, jolloin uusia liittymäsähkölinjoja hankealueen ulkopuolelle ei tarvitse rakentaa.

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää hankkeesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueellinen vastuumuseo on edellyttänyt hankealueen arkeologista inventointia rakennuttajan kanssa käydyissä keskusteluissa. Inventoinnin on suorittanut Mikroliitti Oy 3.8.2023 ja siitä on annettu raportti 4.8.2023 (*Orimattila, Paka, Aurinkovoimalan suunnittelualan arkeologinen inventointi 2023*, T. Kuljukka 2023). Tutkitulta alueelta ei löydetty kiinteitä muinaisjäänneksiä tai muita suojeltavaksi tulkittavia jäännöksiä. Museo on arvioinut raportin ja todennut suoritetun inventoinnin riittäväksi selvitykseksi.

Edellä esitetyn perusteella esteitä kaavahankkeen toteuttamiselle ei arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ole.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankealue on maastoltaan pääasiassa peltoa, muutamalla kiinteistöllä on metsätilkkuja. Asutus alueen lähiympäristössä on harvaa. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Päijät-Hämeen maakuntakaavassa (2014) suunnittelualue on isolta osaltaan maakunnallisesti arvokasta Pakaan kulttuurimaisema-alueita. Kuitenkin vain noin 6 % maisema-alueesta ulottuu hankealueelle, joka sijaitsee maisema-alueen pohjoisosassa. Se on Porvoonjoen viljelyseudun maisematyyppiä edustava maisema-alue, jolle luonteenomaista on laajat

peltotasangot. Maakunnallisesti arvokkaiksi maisemiksi määritellyjä alueita koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.*

Orimattilan rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä (2005) suunnittelualue sijoittuu luoteisosiltaan Uusikartanon paikallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Metsään rajautuvalla tasaisella alueella on viljelysten yhteydessä pääosin jälleenrakennuskauden tilakeskuksia. Lehtolan tilakeskus on nostettu esiin näkyvimpänä ja näyttävimpänä. Alue on maisemallisesti ja rakennuskannaltaan yhtenäinen. Hankkeen keskeiset vaikutukset kulttuuriympäristön osalta ovat kuitenkin maisemallisia.

Hankkeen maisemallisten vaikutusten selvittämiseksi on laadittu maisemaselvitys, jossa muutosta maisemassa on havainnollistettu muun muassa havainnekuvin. Selvityksen mukaan vaikutukset jäävät arvokkaalle Pakaan kulttuurimaisema-alueelle melko vähäisiksi. Hankealue kattaa maisema-alueesta vain hyvin pienen osan ja sijaitsee maisema-alueen reunalla ei niin keskeisellä paikalla. Merkittävimmät maisemavaikutukset ovat hankealueen luoteisosassa, johon arvoalueetkin sijoittuvat. Sen sijaan hankealueen itä- ja eteläosassa peltoalat ovat pieniä, kapeita, epäsäännöllisen muotoisia ja irrallisia yhtenäisistä laajoista peltoalueista.

Hankealueen luoteisosassa aurinkopaneeleista johtuva muutos paikallisesti arvokkaalle rakennetulle kulttuuriympäristölle ja maisemakuvalle on merkittävä, sillä ne muuttavat maalaismaisemasta teknologisemman. Aurinkopaneelien määrää karsimalla sijoittelu kauemmas maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueilta sekä asutuksesta ja teiltä vähentää maisemaan kohdistuvia vaikutuksia. Hankkeen maisemallisten vaikutusten lieventämistä tulee tehdä ennemmin paneelien sijoittelulla kuin maavallein, joilla itsellään on maisemavaikutuksia tasaisessa ja avoimessa peltomaisemassa. Myös kasvillisuuden istuttamista suojavaikuttajiksi tulee samasta syystä harkita tarkoin. Koska hankealue on hyvin tasainen, maastonmuotojen mukaan otollisille alueille sijoittelu niin, että maisemavaikutukset olisivat vähäisemmät, ei ole mahdollista.

Aurinkopaneelien sijoittamista tai lieventävien keinojen käyttöä tulisi punnita kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon koko hankkeen vaikutusten olennaisuus sekä arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvot.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/1820/12.03.02.03/2021

31.8.2023

Alueellinen vastuumuseo

tutkija, arkeologi

Jasmin Puska

tutkija

Lauri Miettinen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus